

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

4 februari 2025

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Evaluatie ENERGIIQ

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Innovation Quarter inzake de bevindingen in het Evaluatierapport ENERGIIQ
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de Evaluatie ENERGIIQ

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- de brief wat steviger te maken door o.m. in de een na laatste alinea van de brief het inplannen van een gesprek medio april 2025 op te nemen volgend op de kwartaalrapportage waarin is ingegaan op de gevraagde verbeteringen in informatievoorziening en de doorrekening van de scenario's;
- om de derde alinea op pagina 2 anders te formuleren bv door aan te geven dat: "Om PS goed te kunnen meenemen t.a.v. het functioneren van het fonds is het nodig om volledig en tijdig geïnformeerd te worden";
- in het GS voorstel op pagina 3 aan de verschillende handelingsperspectieven voor PZH als aandeelhouder een derde optie toe te voegen, nl om het fonds te verlengen om de revolverendheid te verbeteren.

.

Bijlagen

1. Eindrapport evaluatie ENERGIIQ
2. Brief _____ aan PZH (ambtelijk) inzake evaluatie ENERGIIQ dec 24
3. GS brief aan Innovation Quarter

1 Toelichting voor het College

De provincie Zuid-Holland heeft verschillende financiële instrumenten om te ondersteunen bij de energietransitie. In 2016 is de Investeringsstrategie Energie-Innovatie Fonds (EIF) ([\(Investeringsstrategie+Energie+Innovatiefonds+Zuid-Holland \(notubiz.nl\)\)](#)) door Provinciale Staten vastgesteld. Begin 2017 heeft de provincie Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. (hierna HZH) en onder andere het werkfonds ENERGIIQ Energie-Innovatiefonds B.V. (hierna: ENERGIIQ) opgericht. Het beheer van het fonds is ondergebracht bij de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter (hierna IQ).

Naast ENERGIIQ is tevens het Warmteparticipatiefonds Zuid-Holland (hierna WPF) opgericht ter bevordering van de realisatie van warmtenetten en de ontwikkeling van Geothermie bronnen. Ook voor dit fonds is in 2016 een investeringsstrategie vastgesteld door Provinciale Staten.

Conform de vastgestelde Investeringsstrategieën van beide fondsen dient er elke vier jaar een evaluatie plaats te vinden van het fonds. De eerste keer betrof dat reeds na drie jaar overeenkomstig de Investeringsstrategie (de evaluatie werd toen uitgevoerd door Partners & Pröpper), gerekend vanaf het begin van het fonds. Deze evaluatie besloeg zowel ENERGIIQ als WPF en HZH. Dit evaluatierapport is aan Provinciale Staten toegezonden [datum].

Vanwege het toen lopende proces rondom het Warmtebedrijf Rotterdam en WarmtelinQ+ (hierna WLQ+) is bespreking van dit evaluatierapport uitgesteld tot ná besluitvorming rondom dit dossier. De reden hiervan was dat de besluitvorming mogelijk inhield dat de middelen van het WPF zouden worden ingezet ter dekking van de subsidie aan WLQ+.

De besluitvorming rondom WLQ+ heeft zoals beschreven plaatsgevonden waarna het WPF is zodanig is ontbonden. Vervolgens is het evaluatierapport van Partners & Pröpper niet meer integraal besproken met Provinciale Staten.

Eén van de aanbevelingen uit deze eerste evaluatie was het vereenvoudigen van de governance rondom HZH en de energietransitie fondsen. Hier is uitvoering aan gegeven middels de juridische fusie van HZH en ENERGIIQ en het aanstellen van een niet-uitvoerend (toezichthoudend) bestuurder ter vervanging van de eerdere Raad van Commissarissen van HZH.

In 2024 is, conform voornoemde investeringsstrategie, een tweede evaluatie uitgevoerd. Deze keer is de evaluatie door het onderzoeksbureau Rebel Groep (hierna Rebel) uitgevoerd. Eind 2024 is deze evaluatie afgerond (zie bijlage 1).

Conclusies en aanbevelingen

Kort samengevat komt Rebel in haar evaluatie tot de volgende conclusies:

- Het fonds ENERGIIQ sluit als (beleids)instrument aan bij de provinciale beleidsdoelstellingen met betrekking tot de energietransitie;
- De positie in de markt en het doel van het fonds worden als goed beoordeeld;
- Uit de gevoerde gesprekken heeft Rebel geconcludeerd dat het fonds positieve resultaten geboekt heeft met betrekking tot de doelstellingen op het beleid (CO₂ reductie en creatie werkgelegenheid, alsmede de impact van de gedane investeringen in baanbrekende energietechnologie op het economisch klimaat), echter zijn de rapportages hierover voor verbetering vatbaar en kan deze conclusie niet gekwantificeerd worden;

- De financiële doelstellingen van het fonds zijn passend, echter geeft Rebel ook aan dat de meerdere keren inzetbaarheid van het fondsvermogen niet (volledig) zal plaatsvinden binnen de gestelde looptijd van het fonds (15 jaar). Rebel geeft overigens ook aan dat (achteraf bezien) deze ambitie zo mogelijk te hoog is geweest i.r.t. de gestelde looptijd van het fonds;
- Net als de rapportages op de beleidsdoelstellingen schieten ook de rapportages over de financiële prestaties te kort;
- Er kunnen geen harde garanties/voorspellingen worden gedaan over het voldoen aan de financiële randvoorwaarden, alhoewel volgens IQ aan het einde van de gehele looptijd van het fonds de inleg van het fondsvermogen en beheerkosten zullen worden terugverdiend;
- Er is geen duidelijke communicatie over de exit strategie(ën);
- Er is een noodzaak tot het opstellen van een plan c.q. meegeven van kaders over het voldoen aan de financiële randvoorwaarden.

In het evaluatierapport worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- De rapportages over de voortgang van het fonds dienen verbeterd te worden (laaghangend fruit). Tevens is aangegeven dat er van IQ een plan verwacht mag worden over de structurele personele bezetting en inzet van het fondsteam;
- De aandeelhouder PZH wordt geadviseerd een keuze te maken over het door Rebel voorgestelde handelingsperspectief, zijnde:
 - a. Zachte landing (het fonds eerder beëindigen dan de voorziene looptijd van 15 jaar), bijvoorbeeld in 2028;
 - b. Beheer tot einddatum in 2032;
 - c. de looptijd van het fonds te verlengen tot na 2032 om de revolverendheid te verbeteren

Naast de geadviseerde handelingsperspectieven wordt door Rebel ook de optie van een gedwongen, snelle exit (harde landing) in het rapport aangehaald. Daarbij is ook het advies dat een harde landing hoogstwaarschijnlijk in financiële zin ongunstig zal zijn.

Op 2 december 2024 is er een bestuurlijke benen op tafel-sessie geweest tussen gedeputeerden Potjer en Van Leeuwen en de niet-uitvoerend (toezichthoudend) bestuurder van het fonds. Hierbij zijn de conclusies en aanbevelingen van Rebel besproken en gedeeld. Daarbij is vastgesteld dat de bevindingen en conclusies onderschrijft.

Er is met de niet-uitvoerend (toezichthoudend) bestuurder van het fonds afgesproken dat hij de provincie een brief stuurt met zijn bevindingen (zie bijlage 2). Tevens is afgesproken dat deze brief in combinatie met de bevindingen van onderzoeksbureau Rebel vervolgens de basis vormen voor een GS-brief aan de fondsmanager (IQ) van het fonds waarin deze wordt verzocht de rapportages te verbeteren en de voorgestelde handelingsperspectieven nader uit te werken.

Deze GS-brief aan InnovationQuarter ligt nu voor (zie bijlage 3).

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Het besluit om een brief aan IQ te sturen heeft geen juridische gevolgen.

2. Voorafgaande besluitvorming

In het verleden zijn er besluiten geweest met betrekking tot de vaststelling van de investeringsstrategie, het oprichten van het fonds en (recent (6 juli 2023)) een juridische fusie van het fonds en de toenmalige Houdstermaatschappij Zuid-Holland (HZH) inclusief het aanstellen van een niet-uitvoerend (toezichthoudend) bestuurder.

De huidige evaluatie is uitgevoerd overeenkomstig de door Provinciale Staten vastgestelde investeringsstrategie.

3. Proces

De brief aan InnovationQuarter is gericht aan haar in haar hoedanigheid van fondsbestuurder en beheerder van het provinciale fonds, ENERGIIQ.

De brief is dus niet geschreven namens de provincie als (mede)aandeelhouder van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij IQ, maar als 100% aandeelhouder en eigenaar van fonds ENERGIIQ en tevens als opdrachtgever van IQ die als opdrachtnemer in haar hoedanigheid van fondsbeheerder over het fonds het beheer voert.

Vervolg

In de brief aan IQ wordt hen met klem verzocht de in het evaluatierapport genoemde verbeteringen (laaghangend fruit) door te voeren. Voor wat betreft het handelingsperspectief wordt IQ verder uitgenodigd de verschillende scenario's die Rebel aandraagt (en wellicht ook nog andere scenario's aan te dragen door IQ zelf) door te rekenen en deze vervolgens aan de provincie voor te leggen. Voor zover hiervoor de medewerking van PZH nodig is, wordt deze vanzelfsprekend verleend.

Wanneer de verschillende scenario's doorgerekend zijn, zullen deze aan GS worden voorgelegd ten behoeve van een nadere standpuntbepaling.

Tevens wordt, middels een lid-GS brief namens gedeputeerden Potjer en Van Leeuwen het evaluatierapport ter kennisname aan PS aangeboden. Hierbij wordt aangegeven met IQ in gesprek te zijn over de eventuele vervolgstappen.

4. Participatie en rolneming

Het evaluatierapport en het vervolg is besproken met de niet-uitvoerend (toezichthoudend) bestuurder van het fonds.

5. Communicatiestrategie

Over het versturen van de brief aan InnovationQuarter zal niet separaat gecommuniceerd worden.